KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG

KÖZÉRTHETŐEN A KÖZBESZERZÉSEKRŐL

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG FELADATA ÉS FELÉPÍTÉSE

A Közbeszerzési Hatóság kiemelt feladata, hogy hozzájáruljon a hazai közpénzfelhasználás átláthatóságának, az eljárások jogszerűségének erősítéséhez, illetve a minél szélesebb körű verseny biztosításához a közbeszerzések terén. A szervezet tevékenysége a közbeszerzési eljárások több szakaszában irányul a közbeszerzési szabálytalanságok kiszűrésére és a jogkövető magatartás kialakítására.

A szervezet felépítése:

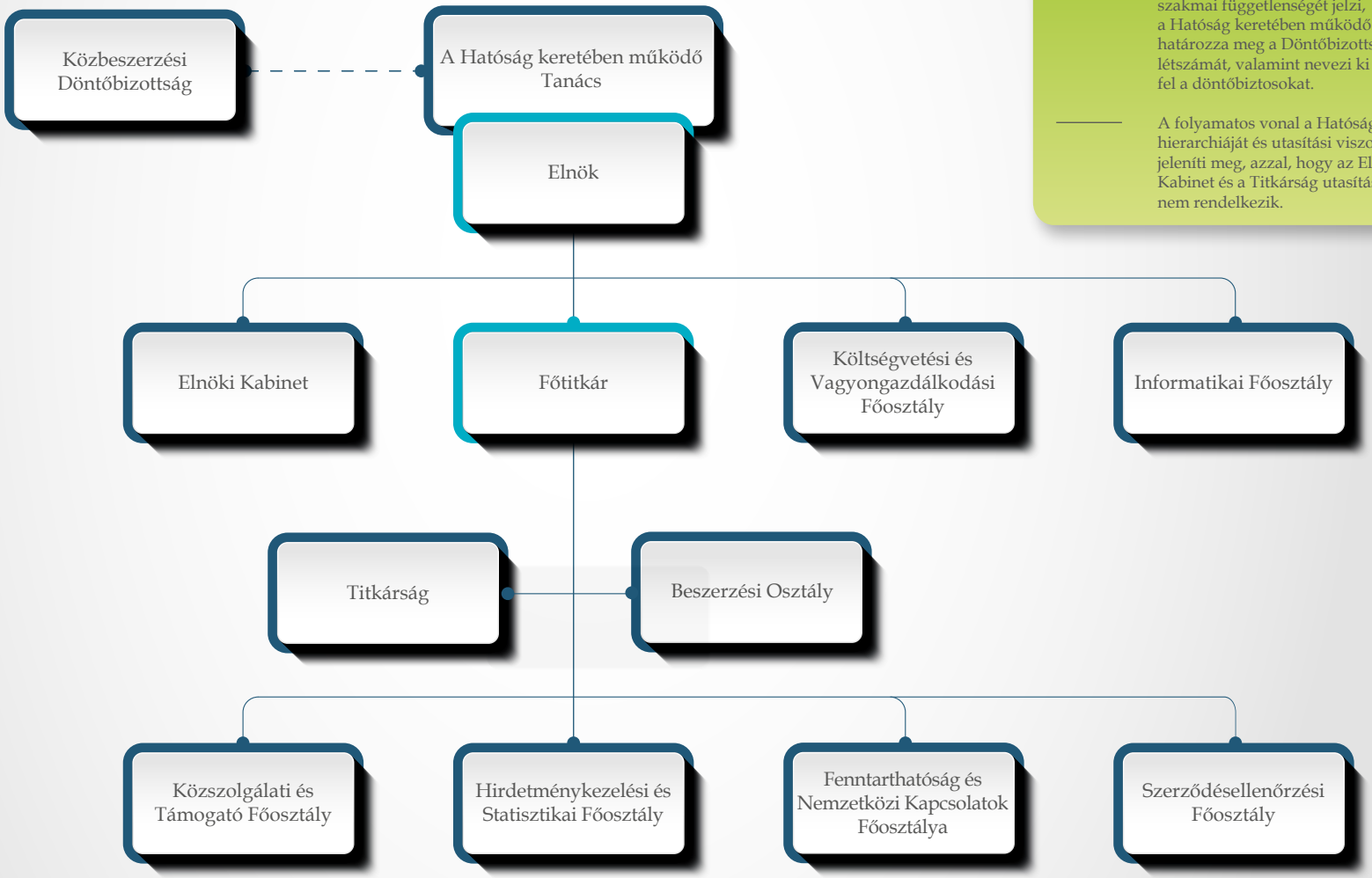

JELMAGYARÁZAT:

– – – – A szaggatott vonal a Döntőbizottság szakmai függetlenségét jelzi, azonban a Hatóság keretében működő Tanács határozza meg a Döntőbizottság létszámát, valamint nevezi ki és menti fel a döntőbiztosokat.

——— A folyamatos vonal a Hatóság hierarchiáját és utasítási viszonyait jeleníti meg, azzal, hogy az Elnöki Kabinet és a Titkárság utasítási joggal nem rendelkezik.

A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK FOLYAMATA (NYÍLT, UNIÓS ELJÁRÁSOK)

1. fejezet: A közbeszerzési eljárás előkészítése és megindítása

Az eljárás előkészítése

Az előkészítést nem a Közbeszerzési Hatóság, hanem az **Ajánlatkérő végzi.** Az ő munkájukat segíthetik a FAKSZ-ok, vagyis a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók. Ugyanakkor a **Közbeszerzési Hatóság szakmai segítséget nyújt** a szükséges dokumentumok ellenőrzésében (hirdetmény), hiszen ha már ebben a fázisban fény derül hibára vagy hiányosságra, az nagyban elősegíti az eljárás gyors, problémamentes lebonyolítását. Továbbá megelőzhetővé válik a jogorvoslati eljárás és a bírság.

Mit takar az előkészítés? Például:

- **beszerzési igény felmerülése az Ajánlatkérőnél**
- **helyzet- és piacfelmérés**
- **a becsült érték megállapítása,**
- **szükséges dokumentumok előkészítése**

Hirdetmény ellenőrzése

A közzétételt megelőzően a **Közbeszerzési Hatóság az ajánlatkérők által összeállított hirdetményeket ellenőrzi** – mindezt az EU-ban egyedülálló módon, **mindössze 2 munkanap alatt végzi el.**

Hirdetmény (felhívás) közzététele

A közbeszerzési eljárásokat **nem a Közbeszerzési Hatóság indítja meg és folytatja le, hanem az Ajánlatkérők.** A Hatóság feladata a hirdetmények ellenőrzése és annak elősegítése, hogy az eljárások lefolytatása teljesen jogszerű legyen.

A közbeszerzési eljárások alapvetően **hirdetmények, vagyis felhívások közzétételével indulnak.** Ha uniós eljárásról van szó, az ajánlatkérő a hirdetményt köteles a **TED**-ben (Tenders Electronic Daily) is közzétenni, ami az **Európai Unió Hivatalos Lapja.**

2. fejezet: Ellenőrzés, értékelés

Tudta? Ha lejár az ajánlattételi határidő, beáll az ajánlati kötöttség, tehát az Ajánlattevő kötött a megadott ajánlathoz, az Ajánlatkérő pedig a felhívásban szereplő feltételekhez.

Ezért is fontos a megfelelő előkészítés!

Ajánlatok előzetes ellenőrzése

Ajánlatok értékelése

Az Ajánlatkérő – **tehát nem a Közbeszerzési Hatóság** – értékeli a beérkezett ajánlatokat az értékelési szempontok szerint.

Mi lehet értékelési szempont? Például:

- ár,
- minőség,
- teljesítési határidő / áru garanciája,
- zöld szempontok,
- szakemberek többlettapasztalata
- jótállás vállalt időtartama
- hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazása

Az értékelést követően a legkedvezőbb ajánlatot benyújtó Ajánlattevő felhívást kap a kizáró okok hiányának (fenn nem állásának) és az alkalmasság igazolására, ha azt korábban még nem tette meg.

3. fejezet: Döntéshozatal

A legalább 3 tagú (különböző) szakértőkből álló bizottság írásbeli szakvéleményt és döntési javaslatot készít a döntést meghozó személy vagy testület részére.

Bírálóbizottsági ülés

Nagyon fontos, hogy az eljárást lezáró döntést meghozó személy nem lehet a bírálóbizottság tagja.

Ha nem egy személy, hanem testület dönt, a döntéshozó kizárólag tanácskozási joggal rendelkező személyt delegálhat a bizottságba.

A döntést követően az Ajánlatkérőnek **írásbeli összegezést** kell küldenie **egyidejűleg minden Ajánlattevő részére, ezzel hirdeti ki az eljárások eredményét.**

Döntéshozatal

Szerződéskötés

A közbeszerzési eljárások átláthatóságát erősíti, hogy minden eljárás esetében **valamennyi Ajánlatkérő köteles nyilvánosságra hozni az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót (hirdetmény formájában)** ez a TED-en – és a Közbeszerzési Értesítőben történő megjelenéssel biztosított.

1., Nemzeti eljárásban is kötelező az eredményről szóló tájékoztató.

2., A Közbeszerzési Hatóság küldi meg közzétételre a TED-re.

3., És ezzel párhuzamosan a Közbeszerzési Értesítőben is közzé kell tenni.

4. fejezet: Közbeszerzési szerződések teljesítése

Eredményes közbeszerzésről akkor beszélhetünk, ha a szerződést nemcsak sikeresen megkötötték, de teljesítették is.

A Közbeszerzési Hatóság a közpénzek elköltésének felelős módját 2015 novembere óta egy európai szinten is egyedülálló eszközzel, **a közbeszerzési szerződések teljesítésének ellenőrzésével is erősíti.**

Miért hasznos ez? A módszer lényege, hogy a Hatóság nemcsak az eljárások jogszerű kiírását és lefolytatását ellenőrzi szigorúan, hanem akár helyszíni szemlét alkalmazva, **a szerződések megfelelő teljesítését is.** Emellett az **Ajánlatkérők által bejelentett szerződésszegéseket is kivizsgálja. Így kiszűrhető például az is, ha az Ajánlatkérő és a nyertes Ajánlattevő összejátszik, és a szerződés megvalósulása kapcsán emiatt szabálytalanság (pl. hanyag minőség, szabálytalan kifizetés) történik.**

2021 a szerződés-ellenőrzések tükrében:

5. fejezet: Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás (HNT) egy sajátos közbeszerzési eljárásfajta, amely zárt körben zajlik, emiatt korlátozza a versenyt.

Nagyon fontos viszont, hogy ez egy kivételesen alkalmazható eljárásfajta, amely kizárólag a törvényben meghatározott szigorú feltételek egyidejű fennállása esetén, a Közbeszerzési Hatóság törvényességi ellenőrzése mellett folytatható le.

A **MEGINDÍTOTT** HIRDETMÉNY NÉLKÜLI TÁRGYALÁSOS (HNT) ELJÁRÁSOK ALAKULÁSA (DB) 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

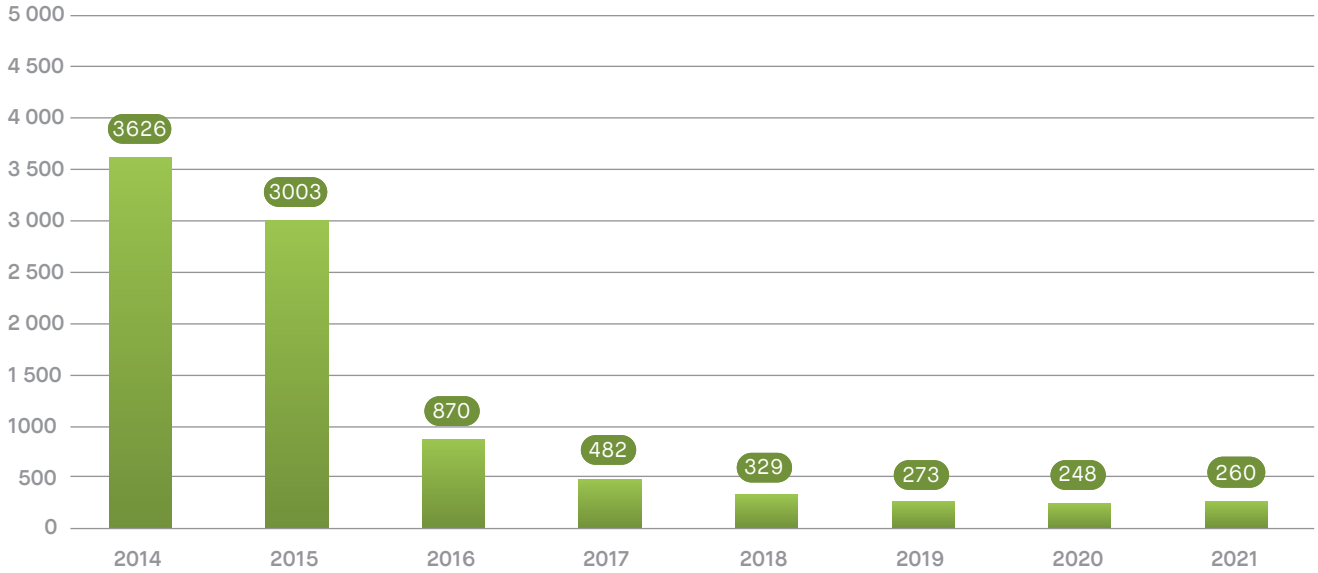

A Közbeszerzési Hatóság az elmúlt 7 évben elérte, hogy a versenyt nagymértékben nélkülöző HNT-k száma 2021-re közel tizennegyedére csökkent, az utóbbi 5 évben pedig a lezárult HNT-k aránya stabilan 4% alatt volt.

6. fejezet: Egyajánlatos eljárások

Sokan azt gondolják, hogy ha egy közbeszerzési eljárásra csak 1 db ajánlat érkezik, nem is valósul meg a verseny. Ez azonban nem feltétlenül igaz: **az egy eljárásra beküldött összes ajánlat száma az egyes részekre beküldött ajánlatokból is összetevődhet,** így az egyajánlatos eljárások nagy részénél is megvalósul a verseny.

Ellentétben az Európai Bizottság által alkalmazott szerződésalapú statisztikai módszerrel, a Hatóság nem az egyes szerződéseket, hanem a teljes eljárásokat veszi figyelembe a statisztika elkészítése során, hiszen az eljárások nagy részében a versenyfeltételek is a teljes eljárásra vonatkoznak.

Bizonyos uniós tagállamok ajánlatkérői nem teszik közzé a közbeszerzési eljárásaik eredményéről szóló tájékoztatók többségét az Európai Bizottság statisztikáinak alapját képező TED adatbázisban, amely erősen **megkérdőjelezi annak teljeskörűségét, hitelességét, valamint a tagállamok alapos összehasonlíthatóságát.**

Az egy eljárásra beküldött összes ajánlat száma az egyes részekre beküldött ajánlatokból is összetevődhet, így megvalósul a verseny:

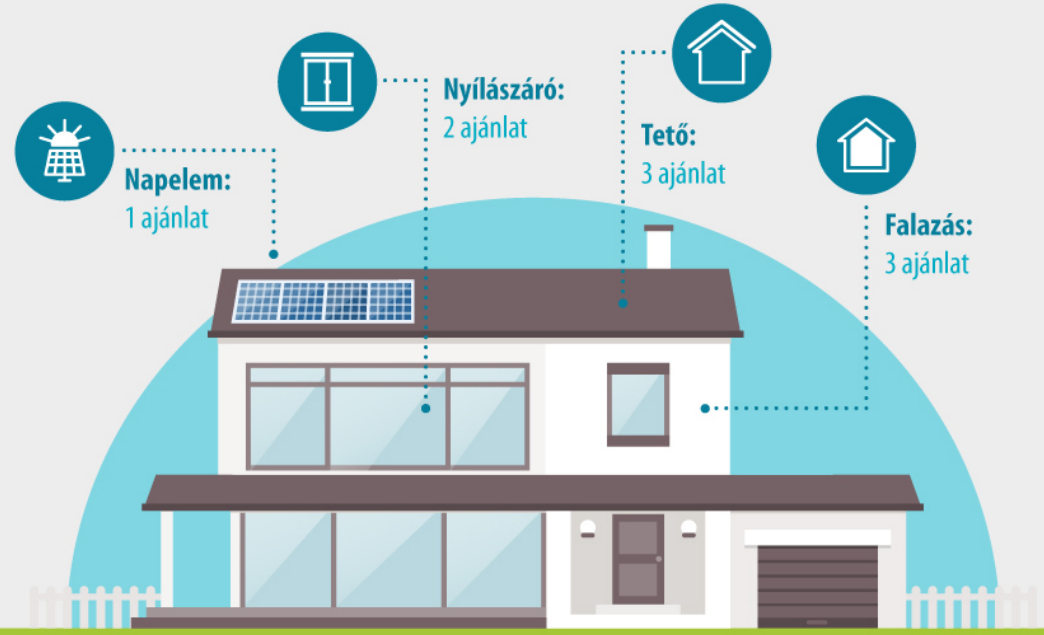

1 eljárás állhat 4 részből is, amelyre külön-külön eltérő számú ajánlatok érkezhetnek.

7. fejezet: Közbeszerzési Döntőbizottság

A közbeszerzési eljárásokat érintő jogviták elbírálása érdekében hozták létre **a Közbeszerzési Hatóság keretében, de tőle szakmailag függetlenül működő Közbeszerzési Döntőbizottságot.** A Közbeszerzési Döntőbizottság országos hatáskörrel rendelkező szerv, feladata a közbeszerzésekkel és a tervpályázati eljárásokkal kapcsolatos **jogsértő vagy vitás ügyek miatti jogorvoslati eljárás lefolytatása.**

Soha nem a Közbeszerzési Hatóság, hanem minden esetben a Közbeszerzési Döntőbizottság folytat jogorvoslati eljárásokat és szab ki bírságokat.

Mi a jogorvoslati eljárás? A közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos jogvita, vagyis a jogsértések kivizsgálásának folyamata. A Közbeszerzési Döntőbizottság végzi, döntéseinek felülvizsgálatára csak a bíróság rendelkezik hatáskörrel.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács által meghatározott számú és a Hatósággal közszolgálati jogviszonyban álló közbeszerzési biztosból, valamint elnökből és elnökhelyettesből áll, akiket a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács nevez ki és ment fel.

A Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a 2021-es eredmények tükrében:

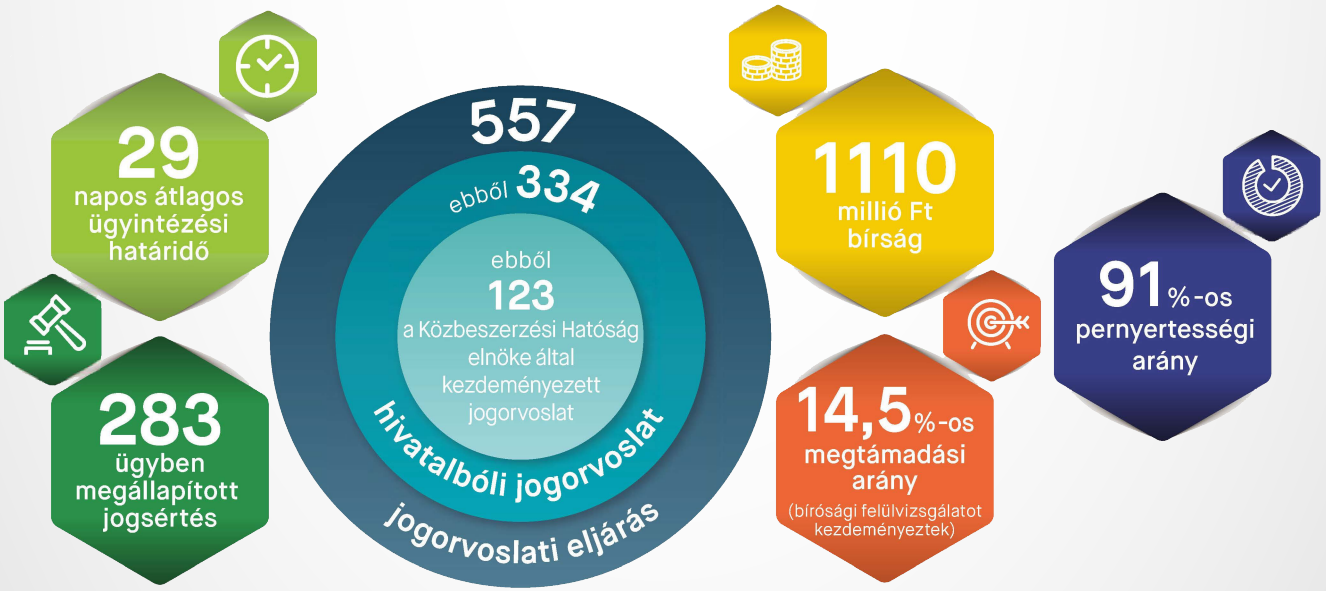

FOGALMI ÚTMUTATÓ

Eljáró tanács: A közbeszerzési jogorvoslati eljárásban a Közbeszerzési Döntőbizottság három közbeszerzési biztosból álló tanácsban jár el, határozatát többségi szavazás alapján hozza. Az eljáró tanácsban két jogi szakvizsgával rendelkező közbeszerzési biztos (jogi biztos), és egy az ügy tárgyával leginkább összefüggő egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkező közbeszerzési biztos (szakmai biztos) foglal helyet. Az eljáró tanács elnöke kizárólag jogi szakvizsgával rendelkező közbeszerzési biztos lehet. A közbeszerzési biztosok döntéshozataluk során függetlenek, a jogszabályok alapján meggyőződésüknek megfelelően döntenek, döntéseik meghozatalával kapcsolatban nem befolyásolhatók és nem utasíthatók.

Fenntartható közbeszerzés: Azokat a közbeszerzési eljárásokat nevezzük fenntarthatónak, amelyek zöld, azaz környezetvédelmi, innovatív vagy szociális szempontokat vesznek figyelembe. Részletesebb információk a Közbeszerzési Hatóság a témának szentelt microsite-ján.

Igazgatási szolgáltatási díj: A Közbeszerzési Döntőbizottság kérelemre indult eljárásáért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, melynek a - beszerzés becsült értékéhez viszonyított – mértékét jogszabály határozza meg, felső határa pedig maximalizált.

Közérdekű bejelentések: A Közbeszerzési Hatóság nagy figyelmet fordít a panaszokra és a közérdekű bejelentésekre. Bárki bejelentést tehet a Hatósághoz minden olyan esetben, ahol úgy véli, hogy a közbeszerzési törvénybe ütköző magatartás valósult meg egy közbeszerzési eljárásban, illetve valamely beszerzés során. Bár a jogszabályi rendelkezések értelmében a névtelen bejelentések vizsgálata mellőzhető lenne, a Hatóság Elnöke minden esetben megvizsgálja a beadványokat, és szükség szerint jogorvoslati eljárást kezdeményez a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt.

Közigazgatási per: A Döntőbizottság érdemi határozata ellen közigazgatási per indítható. A keresetlevelet a határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül kizárólag a Döntőbizottsághoz lehet benyújtani. A Döntőbizottság a keresetlevelet annak beérkezését követő tíz napon belül továbbítja a bírósághoz.

Öntisztázás: az öntisztázás lényege, hogy a közbeszerzési törvényben említett, adózással, illetve közbeszerzésekben való részvételtől a bíróság által történt eltiltással kapcsolatos kizáró okok kivételével bármely egyéb kizáró ok fennállása ellenére a közbeszerzési eljárásban résztvevő gazdasági szereplő nem zárható ki az eljárásból, amennyiben a Közbeszerzési Hatóság - szintén a közbeszerzési törvény alapján - hozott jogerős határozata kimondta, hogy az érintett gazdasági szereplő az ajánlat vagy részvételi jelentkezés benyújtását megelőzően olyan intézkedéseket hozott, amelyek a kizáró ok fennállásának ellenére kellőképpen igazolják a megbízhatóságát.

Uniós és nemzeti eljárásrend: A közbeszerzési eljárásokban megkülönböztetünk uniós és nemzeti értékhatárokat. Az uniós értékhatárokat az Európai Bizottság állapítja meg és teszi közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában (TED), a nemzeti értékhatárokat minden évben a központi költségvetésről szóló törvény rögzíti. A Közbeszerzési Hatóság elnöke tájékoztatóban teszi közzé a küszöbértékeket. Az uniós értékhatárok mindig jóval magasabbak, mint a nemzeti értékhatárok. Az uniós értékhatárokat elérő értékű közbeszerzésekre szigorúbb szabályok vonatkoznak (uniós eljárásrend), mint a nemzeti értékhatárokat elérő, de az uniós értékhatárokat el nem érő értékű beszerzésekre (nemzeti eljárásrend).

Linkek, amelyek segítséget jelenthetnek:

- A Közbeszerzési Hatóság hivatalos honlapja: https://www.kozbeszerzes.hu/
- A Közbeszerzési Hatóság éves beszámolói, amelyek tartalmazzák a közbeszerzési piac hivatalos adatait, eredményeit: https://kozbeszerzes.hu/hatosag/kozbeszerzesi-hatosag/eves-beszamolok/
- A Közbeszerzési Hatóság saját szakmai folyóirata, amely minden hónapban megjelenik: https://ertesitoplusz.kozbeszerzes.hu/
- A „Napi Közbeszerzés” nevű applikáció, amely naprakész információval szolgál a közbeszerzési eljárásokkal és határozatokkal kapcsolatban: Google Play&App Store